

TMMOB İSTANBUL İL KOORDİNASYON KURULU
KİRAZLİTEPE MAHALLESİ
ASBEST ENVANTER DEĞERLENDİRME RAPORU

Kirazlıtepe Kentsel Dönüşüm İmar ve Güzelleştirme Derneği'nin 26.12.2018 tarih ve GD-33 sayılı başvurusuna istinaden Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği İstanbul İl Koordinasyon Kurulu, **3 Çevre Mühendisi, 3 Harita ve Kadastro Mühendisi, 1 Mimar, 1 İnşaat Mühendisi, 1 Şehir Plancısı, 1 Makina Mühendisi, 1 Elektrik Mühendisi ve 1 Ziraat Mühendisinden** oluşan teknik heyeti ile 19 Ocak 2019 tarihinde Kirazlıtepe Mahallesi'nde incelemelerde bulunarak bir değerlendirme raporu hazırlamıştır.

Kirazlıtepe Mahallesi; İstanbul Anadolu Yakası, Üsküdar ilçe sınırlarında, 2018 yılı nüfus kayıtlarına göre 11.025 kişinin yaşadığı bir mahalledir. İdari sınırlarına bakıldığında kuzeyinde Çengelköy; kuzeydoğusunda Güzeltepe; batısında Beylerbeyi; güneyinde Küplüce; doğusunda Mehmet Akif Ersoy; güneydoğusunda ise Ferah mahalleleri bulunmaktadır.

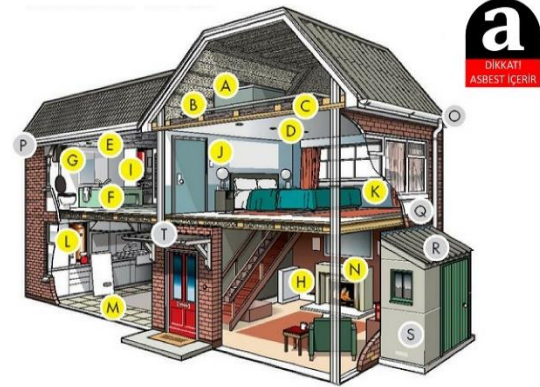

1.KİRAZLITEPE MAHALLESİ ASBEST ANALİZİ

1.1. ASBESTİN TANIMI

Asbest; doğada bulunan, lifsi yapıya sahip bir grup minerale için kullanılan ortak bir isimdir. Yüksek derecede ısıya, aşınmaya ve paslanmaya karşı dayanıklı, asit ve bazlara karşı dirençli, elektrik geçirgenliği çok az, yüksek elastikiyet ve yüksek sertleşebilirlik özelliği taşıyan, çimento vb. malzemelerle karışım özelliğine sahip bir maddedir.

Yukarıda belirtilen teknik özelliklerinin yanı sıra üretim maliyetinin de düşük olması nedeniyle endüstride geniş bir kullanım alanı bulunan asbest; inşaat, gemi ve otomobil sanayi, tekstil vb. sektörlerde 3000'e yakın malzemenin imalatında kullanılmıştır.

A. Su deposu	O. Yağmur olukları ve borular
B. Boru izolasyonları	P. Saçak altı malzemeler
C. Dolgulu çatı izolasyonu	Q. Yalıtım levhali dış pencere panelleri
D. Dokulu duvar kaplamaları	R. Eternit
E. Tavan döşemeleri	S. Dış cephe levhaları
F. Küvet	T. Çatı kaplamaları
G. Tuvalet taşı, sifon ekipmanları	
H. Sigorta kutuları, prizler	
I. Püskürtme izolasyon kaplamaları	
J. Oda bölmeleri	
K. Cam macunları, iç pencere paneli	
L. Kazan, ısıtıcı	
M. Marley ve yer döşemeleri	
N. Şömine iç yalıtımları	

Ek: Kazan contaları, kazan ve bağlantı yalıtımları

Sahip olduğu fiziksel özelliklerinden ötürü binalarda asbestli malzemeler sıkça kullanılmıştır. Binalarda en yaygın asbest kullanım alanları; yer ve tavan kaplamaları, yalıtım amaçlı püskürtme kaplamalar, ara duvarlar, yangına dayanıklı yalıtım panelleri, kazanlar, kaloriferler, cam macunları, asbestli çimentodan imal edilmiş ürünler, conta elemanları, pis su boruları, eternit levhalar, ve derzlerdir.

1.2.KENTSEL DÖNÜŞÜM VE ASBEST

Türkiye'de asbest üretimi, ithalatı ve endüstriyel kullanımı yasaklanmış olsa da, yasağın başladığı 2010 yılına kadar ülkemize 1.200.000 ton asbest ithal edilmiştir. Geçmişte üretilen asbestli ürünlerin kullanımı, bakımı, onarımı, sökümü, asbestli yapı ürünlerinin kullanıldığı yapıların yıkımı, asbestli ürün atıklarının taşınması ve yok edilmesi gibi süreçlerde asbestten etkileşim halen devam etmektedir.

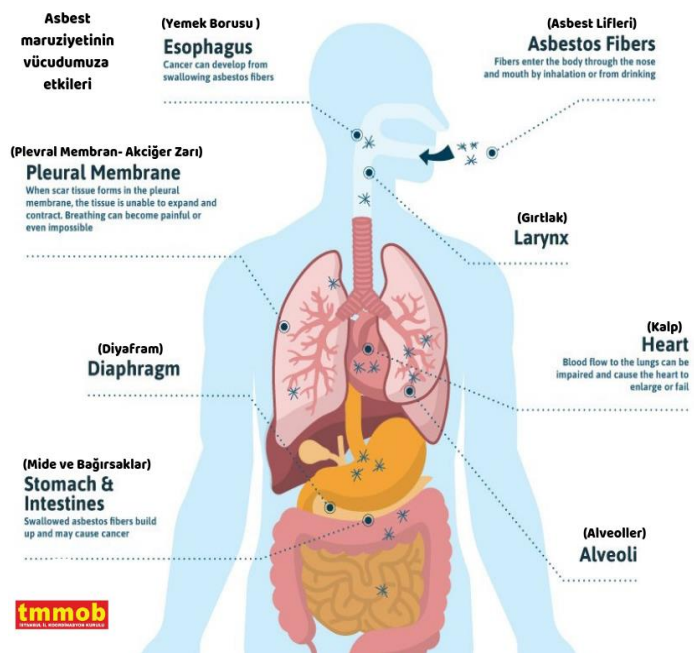
Asbest son yıllarda hızlanan kentsel dönüşümle birlikte gündemimize daha fazla girmiştir. Yoğunlaşan kentsel dönüşüm kapsamında eski binaların yıkılıyor olması, binalarda olması

muhtemel asbestin, çalışanlar ve çevrede yaşayanlar açısından tehlike oluşturmasını kaçınılmaz hale getirmektedir. Türkiye'deki mevcut binalarla ilgili maalesef elimizde bir envanter çalışması olmasa da 30 - 40 yıllık binaların büyük bir bölümünde asbest olduğu düşünülmektedir.

Bu noktada belediyelere ciddi görevler düşmektedir. İlçe belediyeleri, Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği ve Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik ilgili maddelerine istinaden yıkım öncesi binalarda asbest kontrolü yapmalıdır. Yıkım öncesi binalardan numuneler alınarak akredite bir laboratuvarında asbest varlığı kontrol edilmelidir. Asbestin varlığının tespiti durumunda ilgili yönetmelik hükümleri gereği uygun metotlarda asbestin uzaklaştırılması sağlanarak bina yıkımlarına izin verilmelidir.

1.3.ASBESTİN HALK SAĞLIĞINA ETKİLERİ

Asbest lifleri fizikokimyasal özelliklerine bağlı olarak kolayca ufanır, toz haline gelebilir. Bu lifler çoğunlukla gözle görülmez. Asbest lifleri havalandıklarında günlerce havada asılı kalabilir. Solunum yoluyla vücuda girip akciğerlere yerleşen mikron boyutunda asbest lifleri, kimyasal bileşimleri ve fiziksel özelliklerine bağlı olarak zaman içinde enflamasyona neden olabilir.

Uluslararası Kansere Araştırmaları Ajansı (IARC), her yıl dünyada kanser yapıcı maddeleri düzenli olarak özelliklerine göre gruplara ayırmaktadır. Ajansın kanserojen maddeler listesinde asbest maddesi, kesin kanserojen tanımlanması ile 1. grupta sınıflandırılmıştır. monographs.iarc.fr/agents-classified-by-the-iarc

Asbestin solunum yoluyla alındıktan sonra solunum sistemi üzerine oluşturduğu etkilenim sonucu ortaya çıkan, kesin kanıtlanarak tanımlanmış hastalıklar-patolojilerden bazıları şunlardır:

1.3.1.Asbestosis: Hava yoluyla taşınan fiberlere uzun süreli, yüksek seviyeli maruz kalmalardan kaynaklanan bir akciğer fibrozudur. Asbest liflerini çözmeye çalışan vücudun verdiği reaksiyon sonucu akciğer dokusunda oluşan sertleşme ve harabiyettir. Bu hastalığın kendini göstermesi en erken 5 yıl ancak ortalama 10-20 yıl sonra kendini belli eder.

1.3.2.Akciğer kanseri: Asbest akciğer, gırtlak ve sindirim sistemi kanserlerine yol açmaktadır; bunlar içinde en yaygını akciğer kanseridir. Asbeste maruz kalanlarda kalmayanlara göre kanser riski en az 30 kat daha fazladır. Asbeste bağlı bu kanserler hemen ortaya çıkmamakla birlikte, en erken 15-20 yıl sonra olmak üzere 70 yıl sonraya kadar bu riskin devam ettiği görülmüştür.

1.3.3.Mezotelyoma: Plevra ve diğer seröz zarların malign tümörüdür. Mezotelyoma genellikle akciğer zarında kalınlaşma veya sıvı birikimi sonrası bulgu veren bir hastalık olup en sık rastlanan yakınmalar, ağrı ve ilerleyici nefes darlığıdır; erken dönemde tanınıp uygun cerrahi girişim uygulanmadığında, ilaç ya da ışın tedavisine iyi cevap vermeyen ve hastayı kısa zamanda ölüme götüren bir hastalıktır. Hastalık 20-40 yıl sonra ortaya çıkar.

Yukarıdaki sağlık problemlerinin yanı sıra kalsifiye veya kalsifiye olmayan plevral plak (akciğer zarı üzerinde kireçlenme yapmış veya yapmamış lokal zar kalınlaşmaları), diffüz plevral fibrozis (akciğer zarında çepeçevre kalınlaşma), Benign asbest plörezisi (akciğer zarları arasında iyi huylu su toplanması), yuvarlak atelettazi (akciğerde küçük sönmüş alanlar), diğer tümörler (GİS, böbrek, larinks vb.) gibi problemlerin oluşmasına neden olur.

1.4.KİRAZLİTEPE MAHALLESİ ASBEST İNCELEMESİ

Kirazlıtepe Mahallesi'nde Üsküdar Belediyesi tarafından birçok yıkım gerçekleştirilmiş, yapılan yıkımlar sonrası molozlar sahada bırakılmıştır. Ayrıca yıkılmak üzere boşaltılmış birçok bina da bulunmaktadır. Kirazlıtepe sakinlerinin, Üsküdar Belediyesi tarafından gerçekleştirilen yıkımlarda asbest ihtiva edebilecek malzemelerin uzaklaştırılmadığı yönündeki beyanı üzerine, yıkılmak üzere boşaltılmış binalardan ve yıkılmış olan, rastgele seçilen alanlardan, iki grupta toplam **12 adet numune alınmıştır.**

İlk grup numuneleri; TMMOB üyesi Asbest Söküm Uzmanı tarafından yıkılmak üzere boşaltılan, **Dönen Sokak No:3, Manzara Sokak No:2, Kuledibi Caddesi No:38 ve Adile Naşit Sokak No:10'dan** alınmıştır.

**Dönen Sokak No:3- marley numunesi*

**Kuledibi Caddesi No:38 – 2 marley numunesi*

**Manzara Sokak No:38 – marley numunesi*

**Adile Naşit Sokak No:10 – eternit numunesi*

İkinci grup numuneleri; TMMOB üyesi Asbest Söküm Uzmanı tarafından **Adile Naşit Sokak, Sevda Sokak ve Manzara Sokak**'taki yıkıntılardan alınmıştır.

**Manzara Sokak-marley, cam yünü, seramik numunesi*

**Sevda Sokak-eternit, 2 adet sıva numunesi*

**Manzara Sk./ Kuledibi Cd. kesişimi ondolin numunesi*

1.5.NUMUNE ANALİZLERİ

TMMOB üyesi asbest söküm uzmanı tarafından alınan 12 adet numune, **Türk Akredistayon Kurumu** tarafından akredite edilmiş, **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü** tarafından yetkilendirilmiş bir laboratuvarda analiz ettirilmiştir.

Test metodu olarak HSG248 A2'ye göre polarize ışık mikroskobu altında dispersion boyaması kullanılarak asbest türü tayini yapılmıştır.

İlk grup numunelerinin analizi sonucu, yıkılacak olan Adile Naşit No:10 (eternit numunesi) , Manzara Sokak No:2 (marley numunesi), Dönen Sokak No:3(marley numunesi), Kuledibi Caddesi No:38 (2 marley numunesi) 'de **asbest tespit edilmiştir.**

İkinci grup numunelerin analizi sonucu Sevda Sokak (eternit numunesi), Adile Naşit Sokak (marley numunesi)'daki yıkılmış yapılarda **asbest tespit edilmiştir.**

Numune No Sample No	Numune Tanımı Source	Sonuç Result	Malzeme Material
1	Adile Naşit Sk. Eternit	Chrysotile	Çatı Kaplama Çimeni
2	Adile Naşit Sk Seramik	Asbest Bulunamamıştır	Seramik
3	Adile Naşit Sk Cam Yünü	Asbest Bulunamamıştır	Cam Yünü
4	Adile Naşit Sk Marley	Antofilit	Zemin Karosu
5	Sevda Sk. Sıva	Asbest Bulunamamıştır	Sıva
6	Sevda Sk. Eternit	Chrysotile	Çatı Kaplama Çimeni
7	Sevda Sk. Sıva	Asbest Bulunamamıştır	Sıva
8	Manzara Sk. No:2 Marley	Antofilit	Zemin Karosu
9	Manzara Sk.Ondolin	Asbest Bulunamamıştır	Çatı İzolasyon
10	Dönen Sk.Marley	Antofilit	Zemin Karosu
11	Kuledibi Cd.No:38 Marley	Antofilit	Zemin Karosu
12	Kuledibi Cd.No:38 Marley 2	Antofilit	Zemin Karosu

*** Raporun orijinali yazılı başvuru halinde resmi kurumlara gönderilecektir.**

1.6. ANALİZ SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Yapılan analiz sonuçlarına göre, yıkımı gerçekleştirilen binalarda yıkım faaliyetlerinin, asbest maruziyeti yaratmaması adına yönetmeliklere uygun bir şekilde yapılmadığı anlaşılmıştır.

Asbest ihtiva edecek maddeler uzaklaştırılmadan binalarda yıkım gerçekleştirildiği için yıkım esnasında asbest liflerinin yayılmasıyla birlikte; yıkım çevresinde yaşayanlar, yıkım çevresini güzergah olarak kullananlar ve yıkım işlerinde çalışmış işçiler *Asbestin Halk Sağlığına Etkileri* bölümünde belirttiğimiz sağlık riskleriyle karşı karşıyadır. Hatta asbest liflerinin rüzgâr ile havaya karışarak geniş alanlara taşınma ihtimali yüksek olduğundan tüm mahalle için de bir risk söz konusudur.

Asbest ihtiva edecek maddeler uzaklaştırılmadan yapılan yıkımlarda ikinci bir tehlike de yıkım şantiyesinde bekleyen molozların, araçlarla deponi alanlarına taşınması sürecinde tozuma ile asbest lifleri çevreye yayılabilmesidir. Kirazlıtepe Mahallesi'nde molozlar, asbest ile kontamine olmuş atıklar sahadan kaldırılmadığından, bu atıkların taşınması sırasında da asbest lifleri havaya yayılacaktır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi **23.02.2018 tarih ve 13846789-611-02 1181 42366 sayılı yazısında** Üsküdar Belediyesi'nden asbest ihtimaline karşı risk değerlendirmesi yapmasını, asbest ihtiva etmesi durumunda yönetmelik gereklerini yerine getirmesini talep etmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi aynı yazıyla birlikte asbest ihtiva etmeyen inşaat yıkıntı atıklarının da Hafriyat Toprağı Taşıma İzin Belgeli kamyonlarla İBB tarafından izinli döküm sahalarına nakledilmesini de talep etmiştir.

Üsküdar Belediyesi'nin yaptığı yıkımlarla İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin uyarılarını dikkate almadığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin ise yazdığı yazıyı takip etmeyerek uyarılarını dikkate almayan Üsküdar Belediyesi'ni ilgili makamlara bildirmediği görülmektedir. Bu durumda Kirazlıtepe halkı, kontrolsüz yıkımlarla asbeste maruz kalmış, moloz yığınları arasında yaşamak zorunda bırakılmıştır.

İki grup numune almamızın nedenlerin biri de yıkılmak üzere olan binalarda da benzer tehlikelerin olduğunu gözler önüne sermektir. Analiz sonuçlarında yıkılmak üzere boşaltılmış olan **Adile Naşit No:10 , Manzara Sokak No:2, Dönen Sokak No:3, Kuledibi Caddesi No:38'**de asbest tespit edilmiştir.

Yıkılacak olan binalarda **Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği, Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik** hükümleri ile Çevre ve Şehircilik İstanbul İl Müdürlüğü'nün **10.05.2018 tarih ve 44931748-100-E.14666 sayılı, 30.07.2018 tarih ve 44931748-100-E.22860 sayılı** İstanbul İlçe Belediyelerine gönderdiği talimatlara uyulmalıdır.

Bu doğrultuda Kirazlıtepe’de yıkımı yapılacak olan tüm binaların, yıkılmadan önce Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş akredite laboratuvarlarca, ilgili yönetmeliklerin belirttiği şekilde asbest tespit işlemi yapılmalıdır.

Binalarda asbest mevcudiyeti söz konusu ise asbest sökümüne yönelik bir iş planı hazırlanarak yıkımın yapılacağı şantiyenin bağlı bulunduğu Çalışma ve İl Kurumu İl Müdürlüğü’ne bildirim yapılmalıdır. Bildirim sonrası asbestli malzemenin sökümü ve binadan uzaklaştırılması aşamasına geçilmeli, sökümünden önce gerekli işaretlemeler ve uyarı levhalar yerleştirilerek güvenli bölge oluşturulmalıdır. Ayrıca söküm öncesi ve sonrasında ortam hava ölçümleri yapılarak sonuçların raporlanması gerekmektedir.

Asbest sökümü, uygun malzeme ve kişisel koruyucu donanımları giyen, eğitim almış, sertifikalı asbest söküm çalışanları tarafından asbest söküm uzmanı nezaretinde yapılmalıdır. Söküm sonrası asbestli atıklar mutlaka sarılmalı ve kırılmadan paketlenmeli, paketlenme işlemi sonrası etiketlenerek lisanslı araçlar ile lisanslı bertaraf tesisine gönderilmesi gerekmektedir.

2.EK BULGULAR

Gerçekleştirilen teknik gezi esnasında yıkımlar sonrası bir binanın atık su giderlerinin açıkta kaldığı, atık suların doğrudan ortama döküldüğü görülmüştür. Atık suların herhangi bir işleme tabi tutulmadan alıcı ortama verilmesi, hepatit, ishal, kolera gibi hastalıklara yol açtığı bilindiğinden acilen önlem alınması gerekmektedir.

Yıkım işlerinde; yıkım faaliyetine başlamadan önce, yıkım safhasında ve yıkım sonrasında, güvenlik tedbirleri ile çevre koruma tedbirlerini alınması gereklidir. Kirazlıtepe’de yapılan yıkımlarda herhangi bir güvenlik ve çevre koruma tedbirleri alınmadığı görülmüştür. Yıkım sahaları çevrilmediği ve molozlar kaldırılmadığı için özellikle

yıkıntılar etrafında oynayan çocukların molozlar arasındaki çivi, cam vb. atıklardan dolayı tetanoz hastalığına yakalanma riski bulunmaktadır.